

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра соціології та філософії

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ
КАФЕДРИ СОЦІОЛОГІЇ ТА ФІЛОСОФІЇ

Завідувач кафедри Афанасьєва Л.В.

02 жовтня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія 053 Психологія
Освітньо-наукова програма	Соціологія і психологія муніципальної політики

Запоріжжя, 2024 р.

Робоча програма з науково-дослідної практики для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 054 Соціологія, 053 Психологія міждисциплінарної освітньо-наукової програми Соціологія і психологія муніципальної політики

Розробники: Фалько Н.М., проф., кан.психологічних наук; Гузь Н.В., доц., кан.психологічних наук; Прокоф'єва О.О., доц., кан.психологічних наук; Букреева І.В., доц., канд. філософ. наук; Афанасьєва Л.В., доц., канд. філософ. наук; Глебова Н.І., проф., док. соц. наук; канд. філософ. наук; Семікін М.О., доцент, канд. філос. наук, заступник голови Запорізької обласної державної адміністрації

ПОГОДЖЕНО: Гарант міждисциплінарної освітньо-наукової програми Гузь Н.В.;

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціології та філософії протокол № 2 від «02» жовтня 2024 року

завідувач кафедри соціології та філософії _____ _____ Афанасьєва Л.В.

ЗМІСТ

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

III. ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

IV. ЗАПЛАНОВАНІ ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

V. БАЗИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

VI. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

VII. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

VIII. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

IX. ЗМІСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

X. ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

X. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

XI. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТІВ
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ДОДАТОК 1. Календарний план-графік науково-дослідницької практики

ДОДАТОК 2. Довідка про проходження навчальної практики

ДОДАТОК 3. Титульний лист Звіту

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Науково-дослідна практика є обов'язковим компонентом підготовки здобувачів, які навчаються за другим (магістерським) рівнем вищої освіти на міждисциплінарній освітньо-науковій програмі «Соціологія і психологія муніципальної політики» спеціальності 054 Соціологія, 053 Психологія та спрямована на інтеграцію загальних та професійних знань через наукову діяльність, що стимулює розвиток критичного мислення та дослідницьких навичок, сприяє впровадженню інновацій як в освітній процес, так і у майбутню фахову діяльність здобувачів. Зазначена практика є однією із форм навчання у вищій школі і становленні магістрантів як професіоналів-дослідників. Відповідно до навчального плану підготовки магістрів за освітньо-науковою програмою «Соціологія і психологія муніципальної політики» науково-дослідна практика проводиться у 1, 2, 3 семестрах (15 тижнів) в обсязі 678 год./22,5 кредитів ECTS.

Вона є частиною підготовки магістерської роботи і має відповідати напряму наукових досліджень студента. Для магістранта важливо не лише ознайомитися з основними вимогами до написання дипломної роботи, але й зрозуміти методологію наукової діяльності, набути навичок пошуку і аналізу наукових джерел, їх систематизації, використання методів наукового пізнання, а також дотримуватися загальнонаукових логічних процедур і правил. Під час цієї практики здобувачу надається можливість опрацювати наукові, статистичні, інформаційні джерела, застосувати нові методи, отримати необхідні результати досліджень, здійснити їх апробацію, що є невід'ємною компонентою написання магістерської роботи.

Сутність науково-дослідницької практики полягає у залученні студентів-магістрантів до самостійної дослідницької діяльності, ознайомленні їх з методами проведення наукових досліджень в університетах, науково-дослідних інститутах, аналітичних центрах та установах, які проводять наукові дослідження відповідно до специфіки міждисциплінарної освітньо-наукової програми «Соціологія та психологія муніципальної політики».

Основним призначенням практики є розвиток навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду здобувачів, вивчення актуальних соціальних та психологічних проблем, здатність пов'язувати їх із теоретичними аспектами дослідження, а також визначення структури й логіки майбутньої кваліфікаційної роботи.

Проходження науково-дослідної практики-передбачає отримання знань із загальної логіки наукової роботи, розвиток аналітичних здібностей, оволодіння сучасними методами, формами та інструментаріями дослідної діяльності.

II. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика сприяє плановому, поетапному оволодінню студентами практичних навичок і застосуванню теоретичних знань у науково-дослідній діяльності, а також підготовці та написанні магістерської роботи.

Метою науково-дослідної практики є підготовка висококваліфікованого фахівця, який володіє сучасною методологією наукового дослідження та методикою його проведення, навичками аналізу та систематизації наукових та інших інформаційних джерел. здатного генерувати нові ідеї, володіти здібностями до наукових повідомлень і прогнозів.

Студенти під час проходження практики повинні вирішити такі завдання:

- закріпити загальні та спеціальні компетентності, здобуті у процесі вивчення освітніх компонентів за магістерською програмою;
- поглибити теоретичні знання у галузі соціології та психології;
- оволодіти знаннями з методології та методики проведення наукових досліджень;
- сформулювати тему наукового дослідження та розробляти план його реалізації;
- відбирати та аналізувати необхідну інформацію для наукового дослідження;
- визначати актуальність і напрямки дослідження за обраною науковою проблемою, відповідно до кваліфікаційної роботи;

- визначати стан наукової розробки питань з обраної проблеми у вітчизняній та зарубіжній літературі;
- визначати структуру та основні завдання магістерського дослідження;
- ознайомитися зі структурою, науковою проблематикою та результатами наукової роботи бази проходження науково-дослідної практики;
- засвоїти методи проведення наукових досліджень і статистичної обробки даних у процесі досліджень за вибраною темою;
- апробувати основні теоретичні та практичні матеріали кваліфікаційної магістерської роботи (у формі доповідей на конференціях, написанні тез тощо);
- надати можливість реалізувати отримані теоретичні знання з соціології та психології та методів їх викладання шляхом підготовки і проведення занять у вищій школі з безпечним використанням найсучасніших технологій у галузі соціально-поведінкових наук

ІІІ. ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Загальні компетентності:

- ЗК1.** Здатність до абстрактного й критичного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей (креативності).
- ЗК2.** Здатність виявляти, ставити проблеми та приймати обґрунтовані рішення з їх розв'язання.
- ЗК3.** Здатність розробляти та управляти проєктами, застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК5.** Здатність діяти соціально відповідально, свідомо та автономно.
- ЗК6.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), цінувати і поважати різноманітність та мультикультурність.
- ЗК7.** Здатність взаємодіяти з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності), зокрема в міжнародному контексті

Спеціальні компетентності:

- СК1.** Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем соціологічної і психологічної науки та практики
- СК3.** Здатність здійснювати практичну діяльність психолога (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу в залежності від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.???
- СК4.** Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічні та соціологічні дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості.
- СК5.** Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
- СК6.** Здатність збирати та аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів соціологічних та психологічних досліджень, в тому числі з використанням інформаційних і комунікаційних технологій.
- СК7.** Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК8.** Здатність проєктувати і виконувати соціологічні і психологічні дослідження, розробляти й обґрунтовувати їхню методологію.
- СК9.** Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- СК10.** Здатність представляти результати соціологічних і психологічних досліджень та

проектів українською та іноземною мовами, готувати наукові доповіді та публікації.

СК11. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК12. Здатність здійснювати педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах освіти, просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері соціології і психології.

СК14. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК16. Здатність використовувати методи соціального прогнозування, в тому числі для розвитку міських громад.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Аналізувати соціальні і психологічні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології і психології

ПР2. Здійснювати соціологічну діагностику та інтерпретацію соціальних проблем міської громади, українського суспільства та світової спільноти, причин їхнього виникнення та наслідків

ПР5. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач з соціології та психології, суміжних галузей знань.

ПР6. Розробляти і реалізовувати соціальні, соціально-психологічні та міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя

ПР7. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології і психології із застосуванням валідних і надійних методів, узагальнювати і аналізувати емпіричні дані, обґрунтовувати і формулювати висновки

ПР9. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій), доступно і аргументовано презентувати їх у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях

ПР10. Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи

ПР11. Викладати соціологічні, психологічні та суміжні з ними дисципліни в закладах освіти, розробляти просвітницькі матеріали, освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок та оцінювати якість

ПР12. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології, психології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до суб'єктів освітнього процесу

ПР13. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм закону, професійної етики соціолога і психолога, етичних принципів та загальнолюдських цінностей

ПР17. Здійснювати соціальне прогнозування, в тому числі розвитку міських громад

V. БАЗИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика проводиться в університетах, науково-дослідних інститутах, аналітичних центрах та інших установах, які мають відповідні умови та фахівців, що проводять соціологічні та психологічні дослідження чи здійснюють розробки за напрямками, що відповідають тематиці та змісту освітньо-наукової програми.

Здобувачі мають можливість вільного вибору бази проходження практики за місцем роботи та проживання за умови укладення договору з даними установами або отримання клопотання про прийняття здобувача на практику. Така установа повинна відповідати зазначеним вище вимогам.

Також здобувачі мають можливість проходити практику в рамках реалізації окремих

проектів, що мають у своїй структурі дослідницькі компоненти. Під час проходження практики у межах проектної діяльності її терміни можуть бути перенесені відповідно періоду реалізації проекту у позанавчальний час.

Студентам надається можливість проходити практику при структурних підрозділах університету, що у своїй діяльності мають дослідницьку компоненту: Центр соціологічних досліджень, Лабораторія психології здоров'я, Центр психологічної резильєнтності та благополуччя, ІТ Лабораторія психологічної та психофізіологічної допомоги

Науково-дослідна практика організується кафедрами соціології та філософії, кафедрою психології МДПУ імені Богдана Хмельницького. Завідувачі кафедр призначають відповідальних за науково-дослідну практику на зазначених кафедрах з числа викладачів з науковим ступенем доктора або кандидата наук.

На практиці здобувачі знайомляться з тематикою наукових досліджень установи, кандидатських і докторських дисертацій тощо; процесом підготовки до видання збірників наукових праць і часописів; вивчають інформаційні ресурси наукових бібліотек та архівів з метою їх використання під час написання магістерської кваліфікаційної роботи та подальшої наукової діяльності.

З орієнтовним переліком баз практики та договорами можна ознайомитися на сторінці кафедри на офіційному сайті Університету в рубриці «Практика» за посиланням: <https://inst.mdpu.org.ua/navchalno-naukovyj-institut-sotsialno-pedagogichnoyi-ta-mystetskoyi-osvity/kafedra-psihologiyi/praktyky/>

VI. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика проводиться відповідно до затверджених нормативних документів Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького:

Положення про організацію освітнього процесу	https://mdpu.org.ua/universitet/informatsiya-shho-pidlyagaye-oprilyudnennyyu/dokumenti-vishhogo-navchalnogo-zaklad/polozhennya-z-organizatsiyi-osvitnogo-p/
Положення про бально-накопичувану систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти	https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/07/28_balno-nakop-systema-otsinyuvannya_28.06.2024.pdf
Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти	https://mdpu.org.ua/wp-content/uploads/2024/06/10_Praktychna-pidgotovka_30.04.2024.pdf

Зразок Договору про проведення науково-дослідної практики здобувачів вищої освіти, зразок направлення на практику, зразок клопотання про направлення на практику наведені у вищезазначеному Положенні про практичну підготовку здобувачів вищої освіти. У разі проходження практики на базі структурних підрозділів МДПУ імені Богдана Хмельницького зазначені документи не укладаються.

Перед початком виробничої практики, НПП кафедри проводять настановчу конференцію з метою орієнтування у цілях, завданнях, змісті практики, критеріях її оцінювання і порядку звітування. Науково-дослідна практика для студентів проводиться згідно з навчальним планом для денної та заочної форм навчання у I семестрі в обсязі 9 кредитів ЄКТС, у II семестрі в обсязі 4,5 кредитів ЄКТС, III семестрі в обсязі 9 кредитів ЄКТС. Здобувачі разом з керівником практики складають календарний план на кожен семестр за наступним зразком:

Календарний план-графік науково-дослідницької практики

№ з/п	Види робіт за програмою практики	Дата виконання	Відмітка про виконання
-------	----------------------------------	----------------	------------------------

1	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку		
2			
3			

Підготовка здійснюється в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічних працівників кафедр соціології та філософії, психології.

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення науково-дослідницької практики є:

- призначення керівників практики;
- календарний план-графік науково-дослідницької практики;
- підготовка форм звітної документації за результатами проведення практики.

Основним організаційно-методичним документом, що регламентує діяльність студентів і керівників практики, є робоча програма практики. Студенти-практиканти повинні строго дотримуватися етичних принципів професійної діяльності, академічної доброчесності, усвідомлювати межі власної компетентності.

VII. ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Блок 1. Обґрунтування актуальності теми дослідження та визначення ключових його завдань

Актуальність обраної теми. Формулювання проблеми. Обґрунтування значущості та терміновості питання, яке планується вивчати. Складові актуальності: 1- визначення соціальних, 2- глобальні або міжнародні тенденції, 3 - взаємозв'язок з іншими проблемами, 4- питання, що потребують нагального вирішення (статистичні дані, результати досліджень, які свідчать про зростання або зниження певних показників (наприклад, рівень безробіття, нерівності) або соціальні рухи, які піднімають питання вашої теми.

Визначення значущості обраної теми у забезпеченні ефективного функціонування соціальних об'єктів, інститутів, процесів, явищ, спільнот, суб'єктів тощо. Перспективність дослідження.

Стан розробки проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ключові публікації, статті, монографії, звіти, статистичні дані тощо. Актуальні питання, що обговорюються в наукових публікаціях. Нові тенденції у дослідженнях. Прогалини і недостатньо досліджені питання.

Мета наукового дослідження. Об'єкт, предмет дослідження. Завдання наукового дослідження (теоретично-пошукові і прикладні.). Гіпотези підстави та гіпотези наслідки.

Блок 2. Стан та перспективи впровадження сучасних науково-прикладних розробок в галузі соціології та психології

Літературний огляд (стислий аналіз науково-інформаційних та науково-методичних джерел, монографій, фахових статей тощо), відібраних для написання кваліфікаційної роботи). Аналіз та оцінка стану об'єкту дослідження на основі зібрання наукового, фактологічного, статистичного та фактичного матеріалу. Аналіз результатів емпіричних досліджень за обраною тематикою провідних соціологічних та аналітичних центрів. Методологічні інновації та їх перспективи. Інтеграція новітніх технологій і методологій. Визначення проблемних питань, які доцільно акцентувати при підготовці магістерської кваліфікаційної роботи.

Уточнення та інтерпретація основних понять та термінів. Попередній системний аналіз об'єкта дослідження. Формулювання робочих гіпотез.

Блок 3. Проведення соціологічного та психологічного дослідження

Розробка методологічного розділу програми соціологічного та психологічного дослідження. Формулювання проблеми. Визначення об'єкта та предмета. Методи та підготовка задач. Уточнення та інтерпретація основних понять. Попередній системний аналіз об'єкта соціологічного дослідження. Формулювання робочих гіпотез.

Розробка методичного розділу програми соціологічного та психологічного дослідження. Розробка дизайну. Обґрунтування системи вибірки одиниць дослідження. Попередній нарис основних процедур збору та аналізу вихідних даних.

Збір та обробка інформації. Збір та обробка інформації: проведення анкетування/глибинних інтерв'ю/фокус-груп. Підготовка зібраних даних до обробки (відбракування, кодування, узагальнення відкритих відповідей, уведення в SPSS)/Транскрибування інтерв'ю; опрацювання одержаної інформації.

Аналіз та інтерпретація інформації. Аналіз та інтерпретація інформації: аналіз результатів математичної обробки одержаної інформації/контент-аналіз глибинних інтерв'ю/фокус-груп.

Проведення SWOT-аналізу та визначення пріоритетів. Розробка SWOT-аналізу за результатами дослідження та визначення пріоритетів. Складання підсумкового документа (Звіту та додатків)

Підготовка през-релізу та презентаційних матеріалів за результатами дослідження.

Блок 4. Висновки і рекомендації за результатами дослідження

Основні висновки. Скласти прогноз розвитку особистості/групи. Короткий виклад основних результатів дослідження. Підтвердження або спростування гіпотез. Інтерпретація отриманих результатів у контексті існуючих знань. Наукова новизна дослідження. Порівняння з іншими дослідженнями, обговорення недоліків та обмежень роботи та можливих перспектив.

Апробація результатів дослідження. Написання доповідей, тез для участі у науково-практичних конференціях різних рівнів, семінарах, круглих столах.

Презентація результатів дослідження у вигляді графіків, таблиць чи інших візуальних засобів, а також їхнє пояснення.

Практичне застосування. Рекомендації. Пропозиції щодо подальших досліджень або впровадження отриманих результатів.

Розробка конспектів лекцій з соціології та психології. Систематизація матеріалів і вибір виду лекції. Робота над текстом-конспектом лекції. Підготовка наочних матеріалів. Підготовка до лекції як до акту публічного виступу. Проведення лекції.

Розробка трьох планів семінарських занять. Проведення семінарського заняття.

Оформлення звіту науково-дослідної практики відповідно до вимог, наведених у методичних рекомендаціях, та поданні його остаточного варіанту на кафедрі.

Підготовка до захисту. Доповідь та презентація за матеріалами звіту

VIII. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Програмні результати навчання	Види діяльності здобувача на практиці	Форми і засоби оцінювання
ПР1. Аналізувати соціальні і психологічні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології і психології	Аналіз та систематизація наукових та статистичних джерел за темою дослідження. Обґрунтування проблеми дослідження	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік

ПР2. Здійснювати соціологічну діагностику та інтерпретацію соціальних проблем міської громади, українського суспільства та світової спільноти, причин їхнього виникнення та наслідків	Здійснити системний аналіз досліджуваного соціального об'єкту, явища, процесу; контент-аналіз документів,	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР5. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач з соціології та психології, суміжних галузей знань.	Розробка методологічного та методичної частини дослідження, збір та обробка первинної інформації	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР6. Розробляти і реалізовувати соціальні, соціально-психологічні та міждисциплінарні проєкти з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя	Обґрунтування соціальних та психологічних проблем з урахуванням соціальних, економічних, правових, екологічних та інших аспектів суспільного життя	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР7. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології і психології із застосуванням валідних і надійних методів, узагальнювати і аналізувати емпіричні дані, обґрунтовувати і формулювати висновки	Розробка дизайну дослідження; вибір методів дослідження; збір з первинної інформації, її аналіз, інтерпретація, узагальнення	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР9. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій), доступно і аргументовано презентувати їх у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях	Написання висновків власного дослідження, тез, статей, доповідей, презентацій; участь у конференціях, семінарах, круглих столах тощо	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР10. Оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи	Визначення теоретичної та практичної значущості, висновків та перспектив дослідження	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР11. Викладати соціологічні, психологічні	Підготовка конспекту лекції та семінарського заняття; їх	Захист звітних матеріалів на підсумковій

та суміжні з ними дисципліни в закладах освіти, розробляти просвітницькі матеріали, освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок та оцінювати якість	проведення, презентація навчальних розробок на сайті ЦОДТ	конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР12. Зрозуміло і недвозначно доносити знання, власні висновки та аргументацію з питань соціології, психології та суміжних галузей знань до фахівців і нефахівців, зокрема до суб'єктів освітнього процесу	Участь у науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах тощо	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР13. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм закону, професійної етики соціолога і психолога, етичних принципів та загальнолюдських цінностей	Дотримання під час проходження практики академічної доброчесності, Кодексу честі соціолога, забезпечення конфіденційності та чесності на всіх етапах роботи	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік
ПР17. Здійснювати соціальне прогнозування, в тому числі розвитку міських громад	Проведення SWOT-аналізу та визначення пріоритетів	Захист звітних матеріалів на підсумковій конференції. Підсумковий контроль: залік

ІХ. ЗМІСТ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Науково-дослідна практика майбутніх магістрів є необхідною складовою навчального процесу і слугує основою підвищення результативності досліджень, які надаються студентами у кваліфікаційній роботі. Виконання індивідуального науково-дослідного завдання студентами здійснюється з урахуванням обраної теми магістерської роботи в терміни, означені програмою науково-дослідної практики. Матеріали дослідження включаються до звіту з практики у відповідності до його структури та обсягу. Протягом проходження науково-дослідної практики та виконання основних завдань програми практики, кожен студент повинен отримати конкретні наукові результати з обраної наукової проблеми, що будуть відображені у випускній кваліфікаційній роботі магістра.

Основні завдання науково-дослідницької практики відображаються у Календарному плані-графіку науково-дослідницької практики з дотриманням визначених у ньому термінів виконання завдань. Фактичне виконання засвідчують науковий керівник та керівник практики від кафедри з відміткою про вчасність його представлення.

Результатом практики є визначення тематичного напрямку та змісту магістерської роботи, проведення емпіричного дослідження, список літератури за темою дослідження, рукописи публікацій (тез, доповідей), які уточнюють мету, об'єкт, предмет досліджень за темою магістерської роботи та становлять основу виконання магістерської дипломної роботи.

Програма науково-дослідної практики студентів магістратури складається з наступних частин:

1. Складання індивідуального календарного плану-графіку науково-дослідницької практики, що включає декілька розділів:

2. Виконання завдань практики
3. Підготовка письмового Звіту та його публічний захист

Перелік звітної документації:

1. Довідка про проходження виробничої практики (зразок у Положенні про практичну підготовку)
2. Календарний план-графік науково-дослідницької практики
3. Письмовий Звіт

Х. ВИМОГИ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Результати проходження науково-дослідної практики студент оформляє як письмовий Звіт. Зміст Звіту повинен розкривати знання і уміння студента, набуті ним у вирішенні питань, визначених метою і завданням практики. Звіт складається індивідуально кожним студентом. Матеріали до звіту готують щоденно (протягом проходження практики), а його безпосереднє оформлення здійснюють протягом останнього тижня практики. Обсяг звіту має становити 30-40 сторінок (без додатків) комп'ютерного тексту.

Рекомендується наступна послідовність викладення матеріалу в Звіті:

1. Титульний аркуш
2. Зміст
3. Вступ

Першою сторінкою звіту є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. Титульний аркуш має єдину форму і реквізити.

На титульному аркуші та першому аркуші змісту номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер ставлять вгорі справа без крапки з використанням арабських цифр.

Зміст містить назви та номери початкових сторінок всіх розділів та підрозділів звіту.

У вступі визначається мета та завдання науково-дослідницької практики, вказується характер виконуваної роботи. Додається календарний план-графік проходження практики.

Основний текст звіту

Зміст проведеного студентом дослідження розкриває основна частина Звіту з науково-дослідної практики, яка складається із чотирьох розділів та висновків. В питаннях основної частини Звіту детально викладається теоретична та практична складова. Зміст питань Звіту з повинен відповідати виконаним завданням у календарному плану-графіку. Дані питання повинні показати уміння студента логічно й аргументовано подавати матеріал, опрацьовувати інформацію та робити відповідні висновки. Виклад і оформлення матеріалу повинні відповідати вимогам, що висуваються до відповідних робіт.

Пропонується наступний перелік питань, що потребують поглибленого вивчення та аналітичного дослідження:

Зміст Звіту з науково-дослідної практики:

Зміст	
Вступ	
Блок 1. Обґрунтування актуальності теми дослідження та визначення ключових його завдань	
Блок 2. Стан та перспективи впровадження сучасних науково-прикладних розробок в галузі соціології та психології	
Блок 3. Програма соціологічного та психологічного дослідження	
Блок 4. Висновки і рекомендації за результатами дослідження	

Висновки	
Додатки (анкета/гайд, графіки, таблиці/транскрибування; план-конспект лекцій; план-конспект семінарських занять; аналіз відвіданого заняття керівником практики)	

Висновком звіту виступають висновки і рекомендації за результатами дослідження.

Додатки. Містять допоміжні матеріали, що були використані при написанні Звіту з практики.

Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання і подають надрукований Звіт подають для рецензування керівникам практики.

Відгук керівника від бази практики повинен відображати ділові та моральні якості, виявлені студентом при проходженні практики, і оцінку його діяльності.

Висновок керівника практики від навчального закладу повинен відображати рівень засвоєних студентом теоретичних знань і вміння застосовувати їх на практиці, відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики, правильності оформлення звітної документації, висновки і пропозиції щодо оцінки практики.

Х. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Відповідно до навчального плану освітньо-наукової програми «Соціологія та психологія муніципальної політики», науково-дослідна практика проходить у 1,2, 3 семестрах з підсумковою формою контролю залік у кожному семестрі. Студент-практикант разом з керівником практики складає календарний план-графік проходження практики з врахуванням обсягу годин/кредитів ЄКТС, розподілених на кожен семестр: I семестр – 9 кредитів, II – 4,5 кредитів, III семестр – 9 кредитів. Види діяльності відповідно семестрам на обсягу навчального навантаження розподіляються наступним чином:

	Види діяльності	Максимальна кількість балів
I семестр		
Блок 1. Обґрунтування актуальності теми дослідження та визначення ключових його завдань		
1.	Актуальність обраної теми. Формулювання проблеми. Визначення значущості обраної теми у забезпеченні ефективного функціонування соціальних об'єктів, інститутів, процесів, явищ, спільнот, суб'єктів тощо	20
2.	Мета наукового дослідження. Об'єкт, предмет дослідження. Завдання наукового дослідження (теоретично-пошукові і прикладні.).	10
Блок 2. Стан та перспективи впровадження сучасних науково-прикладних розробок в галузі соціології та психології		
3.	Літературний огляд (стислий аналіз науково-інформаційних та науково-методичних джерел, монографій, фахових статей тощо), відібраних для написання кваліфікаційної роботи).	15
4.	Аналіз результатів емпіричних досліджень за обраною тематикою провідних соціологічних ???та аналітичних центрів.	15
5.	Аналіз та оцінка стану об'єкту дослідження на основі зібрання наукового, фактологічного, статистичного та фактичного матеріалу	10
6.	Визначення проблемних питань, які доцільно акцентувати при підготовці магістерської кваліфікаційної роботи.	10

7	Уточнення та інтерпретація основних понять та термінів. Попередній системний аналіз об'єкта дослідження.	10
8	Формулювання робочих гіпотез.	10
	Усього	100
II семестр		
Блок 3. Програма соціологічного та психологічного дослідження		
	Розробка методологічного розділу Програми соціологічного дослідження 1. Формулювання проблеми; 2. Визначення об'єкта та предмета; 3. Мети та підготовка задач; 4. Уточнення та інтерпретація основних понять; 5. Попередній системний аналіз об'єкта соціологічного дослідження; 6. Формулювання робочих гіпотез.	
	Розробка методичного розділу 1. Розробка дизайну; 2. Обґрунтування системи вибірки одиниць спостереження; 3. Попередній нарис основних процедур збору та аналізу вихідних даних.	
	Збір та обробка інформації 1. Збір та обробка інформації: проведення анкетування/глибинних інтерв'ю/фокус-груп; 2. Підготовка зібраних даних до обробки (відбракування, кодування, узагальнення відкритих відповідей, введення в SPSS)/ 3. Транскрибування інтерв'ю; опрацювання одержаної інформації.	
III семестр		
	Аналіз та інтерпретація інформації 1. Аналіз та інтерпретація інформації: аналіз результатів математичної обробки одержаної інформації/контент-аналіз глибинних інтерв'ю/фокус-груп;	
	Проведення SWOT-аналізу та визначення пріоритетів 2. Розробка SWOT-аналізу за результатами соціологічного дослідження та визначення пріоритетів ; 3. Складання підсумкового документа (Звіту та додатків) 4. Підготовка през-релізу та презентаційних матеріалів за результатами дослідження.	
Блок 4. Висновки і рекомендації за результатами дослідження		
	Основні висновки. Короткий виклад основних результатів дослідження. Підтвердження або спростування гіпотез. Інтерпретація отриманих результатів у контексті існуючих знань.	
	Наукова новизна дослідження. Порівняння з іншими дослідженнями, обговорення недоліків та обмежень роботи та можливих перспектив.	
	Апробація результатів дослідження. Написання доповідей, тез для участі у науково-практичних конференціях різних рівнів, семінарах, круглих столах.	
	Розробка конспектів лекцій з соціології та психології	
	Проведення лекції	
	Розробка трьох планів проведення семінарських занять	

	Проведення семінарського заняття	
	Практичне застосування. Рекомендації. Пропозиції щодо подальших досліджень або впровадження отриманих результатів	
	Оформлення звіту відповідно до вимог, наведених у методичних рекомендаціях, та поданні його остаточного варіанту на кафедру	

XI. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗВІТІВ

Сформований Звіт з науково-дослідної практики у встановлений термін подається на кафедру для реєстрації та перевірки. Підсумкова оцінка за науково-дослідну практику складається з оцінки керівника практики Письмового Звіту здобувача-практиканта та публічного захисту науково-дослідної практики і виставляється за 100-бальною шкалою. Якість написання звіту з науково-дослідної практики оцінюється за критеріями:

Складові елементи оцінки за звіт з науково-дослідної практики

Елемент оцінки	Кількість балів
1. Структуризація та логіка викладення матеріалу, аргументованість положень	Мінімум (для допуску до захисту) – 10 Максимум – 20
2. Наукове та інформаційне забезпечення роботи, релевантність та адекватність використаних джерел. –	Мінімум (для допуску до захисту) – 15; Максимум – 20
3. Репрезентативність та надійність отриманих даних	Мінімум (для допуску до захисту) – 15 Максимум – 20
4. Аргументованість висновків та їх відповідність меті, завданням та гіпотезам	Мінімум (для допуску до захисту) – 10 Максимум – 20
5. Теоретична та практична значущість, апробація основних положень та результатів дослідження	Мінімум (для допуску до захисту) – 10 Максимум – 20
Разом	Мінімум 60 Максимум – 100

Для презентації на захисті результатів дослідження, викладених у звіті, студент готує доповідь. У доповіді доцільно відзначити актуальність теми, визначити предмет, об'єкт, мету та завдання роботи, а також проаналізувати результати, отримані в ході проходження науково-дослідної практики.

Підсумкова оцінка виставляється в процесі обговорення членами комісії, що проводить захист.

У заліково-екзаменаційну відомість виставляється оцінка за науково-дослідну практику в цілому, з урахуванням якості виконання та захисту за шкалою ECTS.

Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Вимоги до оформлення звіту

Звіт з науково-дослідної практики має бути надрукований чітко, розбірливо, без помилок та виправлень, з одного боку білого паперу формату А4 (210х297 мм) з дотриманням наступних вимог: 1,5 інтервал, 14 шрифт, гарнітура Times New Roman, абзацний відступ – 1-1,25 см, інтервал перед та після абзацу – 0 пт.

Текстова частина має бути одного кольору (чорного, синього, фіолетового) за винятком титульної сторінки, таблиць, графіків, формул, для яких застосовується тільки чорний колір чорнила або туші.

Аркуш звіту повинен мати поля: ліве – 25 мм, верхнє – 20 мм, праве – 10 мм, нижнє – 20 мм.

Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ» друкують великими літерами, вирівнювання по центру. Кожну структурну частину роботи (вступ, основний зміст, висновки, додатки) треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який виконується за формою, поданою в **додатку 3**. На титульному аркуші номер сторінки не проставляють, на наступних сторінках – проставляють у правому верхньому куті.

Звертаємо увагу на те, що нумерація сторінок визначається з урахуванням попередньої титульної сторінки, на якій номер не проставляється. Всі сторінки підлягають суцільній нумерації.

Ілюстрації та таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно. Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують під ілюстрацією, вирівнювання по центру. До всіх ілюстрацій потрібно вказувати джерело інформації.

Наприклад

Рис. 1. Класифікація соціологічних підходів [12]

Якщо ілюстрацію сформовано безпосередньо автором, у такому випадку

розміщується відповідний підпис.

Наприклад

Рис. 1. Класифікація видових проявів персоналу підприємства

Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [12]

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступний аркуш. При переносі частини таблиці на іншу сторінку назву розміщують тільки над першою її частиною, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці.

На кожену таблицю у Звіті подається відповідне посилання на інформаційне джерело.

Наприклад

Таблиця 1

Принципи управління соціальним об'єктом [8]

Якщо таблицю побудовано автором під таблицею розміщується відповідний підпис

Наприклад

Таблиця 1

Принципи управління соціальним об'єктом

Джерело: узагальнено та побудовано автором на основі даних [12]

Після висновків розміщують аркуш з написом «ДОДАТКИ» посередині, за яким представляють усі необхідні додатки. Додатки оформлюють як продовження звіту з науково-дослідної практики на наступних його сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Якщо додатки оформлюють на наступних сторінках роботи, кожен такий додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток _____» і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер І, Є, І, Ї, О, Ч, Ї, наприклад, додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. К.: Центр початкової літератури, 2019. 350 с.
2. Колесников О.В. Основи наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 144 с.
3. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень: навч. посібник. 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Алерта, 2019. 492 с.

4. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Кобилянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.

5. Кустовська О.В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2015. 124 с.

6. Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. Методологія наукових досліджень: навч. пос. К. : Ліра-К, 2020. 352 с.

7. Староста В. І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.

8. Бекешкіна І.Е. Підготовка підсумкових документів за результатами соціологічних досліджень / <http://library.socosvita.kiev.ua/nmk/131.pdf>

9. Методи збору, аналізу та комп'ютерної обробки соціологічної інформації Навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. 412 с.

10. Підготовка підсумкових документів дослідження. Навчально-методичний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2020. – 138 с.

11. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Навч. посібн. / уклад. Балановський Я. М. Умань: Візаві, 2019. – 471 с.

12. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження. К.: Інститут соціології НАН України, 2007. – 320 с.

13. Технологія прикладних соціологічних досліджень. Навчально-методичний посібник. К.: Інститут соціології НАН України, 2003. 124 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Соціологічна асоціація України. URL:<http://www.sau.kiev.ua/>
2. Соціологічна група «Рейтинг». URL: <http://ratinggroup.ua/>
3. Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо? Онлайн курс на платформі Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/IRF/SOC101/2015_T1/about

4. SOCIS: Центр соціальних та маркетингових досліджень. URL: <http://socis.kiev.ua/ua/>

5. Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка. URL: <http://www.uisr.org.ua/>

6. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL: <https://dif.org.ua/>

7. Центр Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/>

8. Центр соціальний моніторинг. URL: <https://smc.org.ua>

9. Інститут соціології НАН України <http://www.i-soc.com.ua>

10. Київський міжнародний інститут соціології <https://www.kiis.com.ua>

ДОДАТОК 1

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ПРАКТИКИ

№ з/п	Види робіт за програмою практики	Дата виконання	Відмітка про виконання
1	Інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку		
2			
3			

Керівник практики _____ (ППП)

Довідка про проходження навчальної практики

Видана _____ здобувачу вищої освіти 3 курсу
_____ групи освітньої програми Соціологія першого рівня вищої освіти
факультету інформатики, математики та економіки в тому, що в термін з 20 р. по
20 р. він/вона пройшов навчальну практику на базі
_____.

Під час практики здобувач вищої освіти сформував такі компетентності:

Упродовж практики здобувачем вищої освіти було досягнуто таких
програмних результатів:

Кількість балів відповідно до критеріїв оцінювання:

М.П. Підпис керівника бази практики

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

Факультет суспільно-гуманітарних наук та права

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗВІТ
ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ**

Здобувача (ки)

Кафедра: соціології та філософії, кафедра психології

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: 054 Соціологія, 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: Соціологія та психологія муніципальної політики

База практики:

Курс /Група

Період проходження практики:

Керівник практики від кафедри

(науковий ступінь, вчене звання керівника)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник бази практики

(науковий ступінь, вчене звання керівника)

(прізвище, ім'я, по батькові)

Звіт зданий на кафедру _____
(дата)

Захист звіту _____
(дата)

ОЦІНКА ЗА ПРАКТИКУ _____

Запоріжжя, 20...